

ΠΑΝΗΓΥΡΟΛΟΓΙΟΝ

Προγραμματίστε τις εξορμήσεις σας με βάση την παράδοση ...

1 Ιουνίου έως 31 Ιουλίου

ΙΟΥΝΙΟΣ

Του Κλήδονα στο Κορδελίο για να... Ξεκλειδώσετε τις τύξεις των ανύπανδρων κοριτσιών

Ο Κλήδονας είναι μια μαγική τελετή της ελληνικής παραδόσεως, που κρατάει από τα απώτατα, αρχαιότατα χρόνια. Τις ρίζες του πρέπει να τις αναζητήσουμε στην Ιωνία της Μ. Ασίας, και μάλιστα στην αρχαία Σμύρνη, όπου υπήρχε ιερό του Κληδόνιου Διός. Σήμερα το έθιμο αναβιώνει – με μικροπαλλαγές κατά τόπους – σε πολλά μέρη της Ελλάδος και συμπιπτει με την εορτή τ' άη Γιάννη.

Για λόγους ανεξήγητους ακόμη, ο Έλληνας πιστεύει πως το βράδυ αυτής της ημέρας είναι η καταλληλότερη στιγμή να μάθει για τα μελλούμενά του απ' τον δυσμελικο χρόνο, και δη για την τύχη των κοριτσιών που είναι ακόμη ανύπαντρα. Έτσι κάνει και μαθαίνει για το ριζικό τους. Κι ο άγιος της ημέρας ονομάσθηκε και Ριζικάρης.

Στο Κορδελίο Θεσσαλονίκης, λοιπόν, ο εορτασμός του Κλήδονα ξεκινά με το άναμμα μιας μεγάλης πυράς, όπου καί-

γονται τα (αποξηραμένα) στεφάνια της Πρωτομαγιάς. Τα παλλικάρια επιχειρούν επικίνδυνα άλματα πάνω από την φωτιά, ίνα την νικήσουν και να εντυπωσιάσουν ταυτόχρονα τις κοπέλλες που κοιτούν με κομμένη την ανάσα. Οι φλόγες τους δίνουν δύναμη, λένε, ενώ το άλμα τους μετράει τον ανδρισμό τους.

Κι ενώ τελείται η κατανίκηση της πυράς, μια κοπέλλα – εν είδει ιέρειας – πορεύεται μ' ένα πλήνιο σκεύος ανά χείρας, γεμάτο νερό, στην πλησιέστερη βρύση. Κουβαλά το λεγόμενο «**αμίλητο νερό**». Λέγεται έτσι γιατί καθ' όλην την διάρκεια της μεταφοράς του, πρέπει να μένει ανέκφραστη, σοβαρή κι αμίλητη, παρά τ' αστεία πειράγματα (έως αθυρόστομα σχόλια) που θα της απευθύνουν οι «γιαβρήδες», διάφορα παιδιά, δηλ. εντεταλμένα γι' αυτόν τον σκοπό. Αφού τα καταφέρει, η κοπέλλα αδειάζει το «αμίλητο νερό» σε μια «μπακίρα» (ένα μεγάλο μπακιρένιο σκεύος). Τότε ενημερώνονται οι ανύπανδρες και αφηθούν το «σημάδι» τους μέσα στην μπακίρα. Το σημάδι καθεμιάς είναι ένα προσωπικό της αντικείμενο (τσιμπιδάκι, κουμπί,

δακτυλίδι, ενώτιο, κλπ.). Η ιέρεια της βραδιάς σκεπάζει την μπακίρα μ' ένα ειδικό για την τελετουργία κόκκινο πανί. Και πάνω απ' το δοχείο, τοποθετείται ένα αγγούρι (φύλακας). Κλειδώνει την μπακίρα με λουκέτο και περιμένει να φανούν τα πρώτα αστέρια...

Μόλις φανούν, και το μαγικό σκεύος «αστριστεί», έρχεται μια σεβασμία γυναίκα, ξεκλειδώνει την μπακίρα κι επιστρέφει καθεμιάς το «σημάδι». Και της απευθύνει σκωπτικούς αυτοσχεδίου στίχους (εν είδει χρησμών). Η κοπέλλα μένει τώρα να κάνει σωστή αποκωδικοποίηση του στίχου για να μάθει το ριζικό της...

Στο Μέγα Σπήλαιο για την νίκη κατά του Ιμπραήμ

Στην πλησιέστερη Κυριακή της 24ης Ιουνίου, στο Μέγα Σπήλαιο Καλαβρύτων τελείται επετειακός εορτασμός της νικηφόρας μάχης κατά των ορθών του φιλόδοξου Ιμπραήμ-πασά, η οποία έγινε στις 24 Ιουνίου 1827, γύρω από το μοναστήρι. Τελείται πανηγυρική Θεία Λειτουργία, δοξολογία και επιμνημόσυνη δέηση, υπέρ των μετασχόντων στην

ιστορική μάχη, αγωνιστών και μοναχών. Τον εορτασμό διοργανώνει η Παγκαλαβρυτινή Ένωση.

Στα Ψαρά για το Ολοκαύτωμα

Εκεί στα τέλη Ιουνίου, πραγματοποιούνται στα Ψαρά τριήμερες τελετές μνήμης του Ολοκαυτώματος του νησιού...

Ξεκινούν με ένα αφιέρωμα στον πυρπολητή Δημήτριο Παπανικολή. Την επομένη, ψάλλεται πανηγυρικός εσπερινός στον ΙΝ Αγ. Ιωάννου και Αγ. Άννης, στην θρυλική **Μαύρη Ράχη** (... «στων Ψαρών την ολόμαυρη Ράχη»...). Εκεί γίνεται και τρισάγιο στο Μνημείο Πεσόντων. Το βράδυ παρουσιάζονται παραδοσιακοί χοροί. Λαμβάνουν μέρος διάφοροι πολιτιστικοί σύλλογοι. Την Κυριακή τελείται Θεία Λειτουργία, ψάλλεται δοξολογία στον ΙΝ Μεταμορφώσεως του Σωτήρος, εκφωνούνται πανηγυρικοί της ημέρας και καταθέτονται στεφάνια... Ψάλλεται τρισάγιο στο σπίτι του Κανάρη κι ακολουθούν πολιτιστικές εκδηλώσεις... Τόσο απλά, τόσο λιτά, τόσο σπουδαία...

Στο Ακόντιο για τα παρχάρια

Τέλη Ιουνίου στον ερημωμένο οικισμό **Ακόντιο Καστοριάς** αναβιώνει ένα πανάρχαιο ποντιακό έθιμο, τα «**παρχάρια**» (δηλ. οι βοσκοτόποι, οι ανθισμένες τοποθεσίες). Είναι γιορτή προς τιμήν των βοσκοτόπων. Τιμή που απήθυναν προς αυτούς οι Πόντιοι κτηνοτρόφοι, καθώς μετακόμιζαν υψηλότερα τους τρεις μήνες του θέρους. Τα παρχάρια τους επέτρεπαν να συνεχίζουν απρόσκοπτα την δουλειά τους...

Κάθε «παρχάρτς» ήταν μια οργανωμένη κτηνοτροφική μονάδα: Διάθετε καλύβες, μάνδρες, σκέπαστρα, ξηραντήρια γάλακτος, κλπ. Κύριο εύρημα, γύρω από το οποίο σπινόταν ένα «παρχάρτς», ήταν μια κρουσιά, μια θροσερή πηγή, βρύση (παρχαρόβρυση) ή πηγάδι (παρχαροπήγαδο). Ηγέτης ενός παρχάρτς ήταν μια γυναίκα, σεβάσμια, τρίτης ηλικίας, η παρχαρομάνα, η οποία είχε και το γενικό πρόσταγμα. (Το αρχέγονο κύτταρο θυμίζεται πως οι πρώτες κοινωνίες των ανθρώπων ήταν μητριαρχικές). Αυτή, από ενωρίς την άνοιξη εφρόντιζε να καθαρισθεί και να διευθετηθεί ο τόπος, ούτως ώστε να μην έχει κανείς βοσκός παράπονο.

Εκεί η κτηνοτροφική κοινωνία παρέμενε επί τρίμηνο. Αποχλείτο κυρίως με την παραγωγή γαλακτοκομικών προϊόντων. Κι επέστρεφε στο κυρίως χωριό της το φθινόπωρο...

Σήμερα, ένα παρόμοιο ποντιακό παρχάρτς έχει δημιουργηθεί σε μια ειδυλλιακή τοποθεσία του Ακόντιου. Στην γιορτή, οι

επισκέπτες γεύονται παραδοσιακά γαλακτοκομικά προϊόντα, όπως χαβίτς (χυλός από καλαμποκάλευρο, αγελαδινό βούτυρο και νερό, που όλο μαζί βράζεται σε δυνατή φωτιά), ταν (αποβουτυρωμένο γιαούρτι, σε υγρή μορφή, που πίνεται κρύο για να δροσίζει), τσακαλίκι (που αλλαχού το λένε μυζήθρα), κλπ. Παράλληλα, στήνεται χορός, με ποντιακή μουσική και τραγούδια...

Στον Ασπροπόταμο προς τιμήν των τσελιγκάδων

Κάτι ανάλογο έκαμαν και οι κτηνοτρόφοι στην Πίνδο. Γι' αυτό σήμερα, τέλη Ιουνίου, οι απόγονοί τους θυμούνται το δρομολόι τους, που το έκαμαν άγνωστο από τότε... Το ίδιο κάθε χρόνο: Από τον κάμπο στο βουνό κάθε άνοιξη και τ' ανάποδο κάθε φθινόπωρο... Τελευταία φορά που τα κυπροκοιούδου των ζώων τους αντίκησαν στις πλαγιές της Σαλατούρας ήταν το 1980... Μετά τα κοπάδια μειώθηκαν δραματικά... Σε μερικά ελληνικά βουνά, μάλιστα, δεν βοσκάει πλέον ούτε ένα πρόβατο!.. Η μονότης των καιρών, που θα γίνει manía...

Μεγάλοι τσελιγκάδες τ' Ασπροποτάμου, οι Γιαννισαίοι... Γι' αυτό ο απόγονος **Γιώργος Ιωάννου Γιαννίσης**, από την Αγία Παρασκευή (Τζούρτζια) Τρικκάλων, ο οποίος πρόκαμε να ζήσει την ζωή των τσελιγκάδων, διοργανώνει κάθε τέλος Ιουνίου, ίδια πρωτοβουλία, μεγάλη εορτή-γλέντι μνήμης και τιμής στους παλαιούς τσελιγκάδες...

Ξεκινά πρωί-πρωί, με ανέ-

βασμα στην Σαλατούρα (στα 2.000 μ. ύψος) με άλογα! Συνατά το τελευταίο μεγάλο κοπάδι (700 πρόβατα) στα κονάκια των παλαιών. Ακολουθεί άρμεγμα και τυροκόμηση, παραδοσιακά τω τρόπο, και κατόπιν... ελληνικό γλέντι... Η συμμετοχή ελεύθερη (και δεκτή)...

ΙΟΥΛΙΟΣ

Στην Ηγουμενίσσα για την Βαρκαρόλα

Αρχές Ιουλίου (συνήθως το πρώτο Σαββατοκύριακο) αρχίζει η **Ναυτική Εβδομάδα** στην Ηγουμενίσσα. Το Σάββατο πραγματοποιείται η παραδοσιακή Βαρκαρόλα, συνοδεία βεγγαλικών, υπό τους ήχους κλασικής μουσικής, από ένα μουσικό σύνολο. Την Κυριακή τελείται Θεία Λειτουργία στον ΙΝ Ευαγγελισμού της Θεοτόκου, η οποία συνεχίζει σε ελλειψισμένο πλοίο και ρίπεται στέφανος στην θάλασσα, στην μνήμη του Αφανούς Ναύτου. Οι εκδηλώσεις κλείνουν με την ευχή «καλό καλοκαίρι!», απ' όλους προς όλους...

Στους Μολάους για την Γιορτή της Γίδας

Η «**Γιορτή της Γίδας στα κουσιά**» τελείται το πρώτο ιοήμερο του Ιουλίου στους Μολάους Λακωνίας. Προσφέρεται γίδα και κρασί, ενώ γίνεται μεγάλο γλέντι με παράλληλες άλλες πολιτιστικές εκδηλώσεις, από διάφορους συλλόγους, με την συνεργασία του Δήμου. Σημειώνω πως στον Δήμο δραστηριοποιείται, εκτός των άλλων, και

ο Προεδρευτικός Σύλλογος Μολάων, ο οποίος διατηρεί Φιλαρμονική για περισσότερα από 50 χρόνια, ο χορευτικός όμιλος «Οι Μύλοι», κ.ά.

Στις 27 στον Μαραθώνα, για τον άγιο Παντελεήμονα

Φημισμένο το πανηγύρι τ' αγίου Παντελεήμονος γίνεται στον Μαραθώνα. Βέβαια παλαιότερα ήταν μαζικότερο και είχε και «χρώμα». Την δεκαετία του 1950, λ.χ., λειτουργούσαν εκεί τρεις παραδοσιακές ταβέρνες: Ο «Λέων» (ή της «Σωκράταινας»), του «Αντωνίου» και του «Μωραϊτή» (σήμερα «Ψαράς»). Αυτήν την ημέρα, αυτές οι ταβέρνες έφεραν τα «όργανα». Στην πρώτη σύχναζαν οι Μεϊντάνηδες – οικογενειακό συγκρότημα (λαούτο-κιθάρα-κλαρίνο), το οποίο κατέφθανε με... βάρκα από τα Στύρα της Ν. Ευβοίας! Στην δεύτερη εμφανίζονταν «μεγάλα ονόματα» της εποχής (Κ. Ρούκουνας, Γ. Μπλαν, Απ. Σταμέλος-κλαρίνο, Γ. Κόρος-βιολί). Στην τρίτη επίσης (ο Αρ. Μόσχος, με την σύζυγό του Αγγέλικα, ο Παν. Σαρίκας, ο Ιορδ. Τσομίδης, ο Γ. και η Λέλα Παπαδοπούλου, ο Μιχ. Δασκαλάκης με την σύζυγό του Μπέττυ, κ.ά.). Όλος ο Μαραθώνας – και τα πέριξ – γλεντούσαν με τις κομπανίες. Από μεζέδες τα πάντα – κυρίως ψαρομεζέδες. Οι πανηγυριστές έφτιαχναν σε όλο το μήκος της παραλίας αυτοσχέδιες καλύβες (τσαοδάκια) από καλαμόβρυζα (σίκαλι) και διανυκτέρευαν... Το πρωί έπαιρναν το μπάνιο τους. Και το πανηγύρι απελύετο...